

דעה: "תר"ש גדעון" דרדרה את זרוע היבשה לשפל החמור ביותר של צה"ל

תר"ש גדעון, התוכנית הרב שנתית שהוביל הרמטכ"ל לשעבר גדי איזנקוט, הובילה למספר משברים חמורים שלא היו כמותם כבר שנים - ולקשר שתיקה ודיווחים לא אמינים בצה"ל • נציב קבילות החיילים לשעבר בטור מיוחד על מוכנות הצבא • דעה

אלוף (מיל') יצחק בריק 06:10

תר"ש גדעון היא התוכנית הרב שנתית שהוביל הרמטכ"ל לשעבר גדי איזנקוט. תוכנית זו תיזכר כתוכנית שדרדרה את צבא היבשה לנקודות שפל שלא הייתה כמותה ופגעה אנושות במוכנותו למלחמה.

מעולם לא הושקעו בצבא היבשה כספים כה גדולים בתוכנית רב שנתית. רוב הכספים האלה ירדו לטמיון כתוצאה מהתנהלות לא ראויה וכשלים חמורים בתרבות הארגונית, הניהולית והמנהיגותית בצה"ל. לא הייתה עד היום עוד תוכנית רב שנתית לקידום הצבא למלחמה שזכתה לקידום הדימוי שלה בעיני הציבור על-ידי תא הכתבים הצבאיים הסמוכים לשולחנו של דובר צה"ל ואנשים מקורבים נוספים, כאשר בפועל התוצאות שלה כל-כך חמורות. לצערי, בעלי עניין יצרו פער עצום בין הדימוי להצלחת התוכנית בעיני הציבור לבין האמת המרה בשטח.

התוכנית הובילה למספר משברים חמורים מאוד שלא היו כמותם כבר שנים. אלה משברים שהתחילו אצל קודמיו של איזנקוט, אך התעצמו מאוד בשנים של התוכנית הרב שנתית שהוא הוביל.

נמנה את הכשלים החמורים בתוכנית הרב שנתית גדעון בתקופתו של הרמטכ"ל איזנקוט:

1. תרבות ארגונית, ניהולית ומנהיגותית קלוקלת בתר"ש גדעון הביאה לכשלים בלתי ניתנים לתיקון. אחת מהבעיות הקשות ביותר היא תופעה שהולכת ומתרחבת של קשר שתיקה ודיווחים לא אמינים בצה"ל. דיווחים לא אמינים אלה הלכו והתעצמו בשנים של תר"ש גדעון. כך, למשל, מצגות שהוצגו על-ידי קצינים בכירים על כשירות הצבא לוועדת חוץ וביטחון ולקבינט לא היו אמינות ועיוותו את המציאות האמיתית בשטח.

2. במסגרת התוכנית היה רכש במיליארדי שקלים של אמצעי לחימה חדשים - שחלקם הגדול לא הוטמנו ביחידות המילואים. אין כוח אדם במחסני החירום לטפל באותם אמצעים וברבים מהאמצעים חסרים חלקים, ואי-אפשר להפעילם. כך יוצא שחלק מאמצעי הלחימה שנקנו לא יבואו לידי ביטוי במלחמה הבאה. את הישן כבר לא מכירים, את החדש לא למדו ולא יודעים להפעיל - וגם חלקו לא כשיר.

3. תר"ש גדעון הביא לאחד המשברים הקשים ביותר שחוזה צה"ל בכוח אדם:

● **משבר קשה בקרב הנגדים המחזיקים את הציוד, אמצעי הלחימה והרק"ם במחסני החירום - שם נמצאים רוב אמצעי הלחימה של צה"ל.** הוותיקים קוצצו בהמוניהם כדי לחסוך

בעלות והצעירים מצביעים ברגליים ואינם רוצים להיות נגדים בימ"חים. הדור הוותיק שהעביר את הידע המקצועי הולך ונעלם, ואין צעירים שתופסים את מקומו. כך, כל היכולת המקצועית הולכת ונעלמת.

●משבר קשה בקרב הסרנים. הטובים בורחים החוצה, מכיוון שלטענתם הם אינם מוכנים להישאר בצבא בינוני שאין בו סטנדרטים לביצוע, חוסר כוח אדם ואמצעים לבצע את המשימות. שחיקת המקצועיות, חוסר ביטחון תעסוקתי, תרבות של קשר של שתיקה ודיווחים לא אמינים לא עוזרים לשכנעם.

●ההסכמה של איזנקוט לקצר את שירות הבנים בשתי פעימות תמורת תקציב רב שנתי, גרמה לנזק קשה ובלתי הפיך לצבא הסדיר. קיצור שירות הבנים בארבעה חודשים, שכבר התבצע, הביא לקיצור ההכשרות. בנוסף, חוסר תומכי לחימה מביא למצב של חוסר ברירה, לוחמים נשלחים לבצע תפקידים אלה ולא ממשיכים כקרבניים. לצד הירידה במוטיבציה לקרבי בשנים האחרונות בכ-14%, קיצור השירות מביא לכך שיחידות לוחמות מאבדות תוך שנה וחצי את כוחן בכמעט 50% ולא יכולות לתפקד.

קיצור נוסף של שירות הבנים בחודשיים (שצפוי להתבצע ביוני 2020) יביא על-פי דעתו של הרמטכ"ל הנוכחי אביב כוכבי לפגיעה אנושה ביכולת של הצבא הסדיר לתפקד. הדבר יעמיק את קיצור ההכשרות ואת אי-המוכנות למלחמה, את החוסר המוחלט בתומכי לחימה, יביא להקטנת יחידות לוחמות עד חוסר יכולת לתפקד והיעדר חיילים סדירים ממקומות קריטיים כמו מחסני החירום. במילים אחרות, זו מכירת חיסול: בעוד שאכ"א בתקופתו של הרמטכ"ל איזנקוט הציגה מצגות לוועדת חוץ וביטחון שאין בעיה עם קיצור שירות הבנים, הרי שהרמטכ"ל כוכבי עם כניסתו לפקיד חשף את גודל הנזק ומתנגד נחרצות לכל קיצור נוסף.

●קיצוץ של אלפי אנשי קבע בצורה לא מושכלת (קיצוץ רוחבי ליחידות היבשה) גרם לפערים בלתי ניתנים לגישור ביחידות ליבה בין כוח האדם לבין המשימות. עקב כך נגרמה פגיעות קשות בתוכניות העבודה, אחזקת אמצעי הלחימה וכשירותם.

4.אומנם בתר"ש התאמנו יותר, אך רמת האימונים הייתה מתחת לכל ביקורת. יחידות לא התאמנו על מתאר הלחימה שלהן בצאליים (המרכז הלאומי לאימונים ביבשה), ונוצרו חוסרי ציוד קריטי לאימונים, פערי כוח אדם בתמיכה באימונים ובמתאמנים, חוסר מטרות שעליהן אפשר לירות ורדידות מקצועית של הכוחות המתאמנים ללא בקרה וחניכה.

בנוסף, לא הוטמעו אמצעי לחימה חדשים באימונים בגלל מחוסר בכוח אדם מיומן. נושאים רבים וקריטיים במלחמה כלל לא באו לידי ביטוי באימונים - לדוגמה, פינוי פצועים.

5.משבר חריף מאוד במערך הלוגיסטיקה: אלפי משאיות ישנות בנות 60, שעומדות במחסני חירום כאבן שאין לה הופכין. הן עומדות תחת כיפת השמיים בשמש הלוהטת בקיץ, ובגשם בחורף, הן מפוצצות, מכלי דלק דולפים, בעיות בתקינות הברקסים, קיים צו האוסר לנסוע איתן על כבישי הארץ, ואין כוח אדם של נגדים וחיילים לטפל בהן בגלל הקיצוצים. לכן במלחמה הבאה הן לא יוכלו לדחוף לכוחות הלוחמים תחמושת, חלקי חילוף, דלק, מזון ופריטים נוספים המחייבים את רציפות הלחימה - ללא רצף לוגיסטי הצבא יעמוד מלכת.

6. במשך השנים הופרטו מאות מערכים צבאיים למערכים אזרחיים שעסקו בתחומי ליבה של כשירות הצבא למלחמה. בחלק גדול מהמערכים האזרחיים אין מלאים של חלקי חילוף לתחזק את מאמץ המלחמה. לכן הם לא יתפקדו במצב חירום. בחלקם לא נקבע מי נשאר במערך האזרחי במצב חירום (ריתוק משקי). זו פגיעה משמעותית במוכנות צבא היבשה למלחמה.

7. כתוצאה מקונספציה שהשתרשה לאחר מלחמת לבנון השנייה האומרת שאין יותר מלחמות גדולות, הקימו בצה"ל צבא שיכול לתת מענה רק לשתי זירות טרור - עזה ולבנון. אך לאחר מספר שנים קיצצו בסד"כ היבשתי במאות טנקים, והצבא יכול כתוצאה מכך לטפל רק בזירה אחת בו זמנית. אבל אז חזרו הסורים לזירה בגיבוי האיראנים, והצבא שנבנה לזירה אחת ימצא את עצמו במלחמה הבאה מול ארבע זירות, עזה, לבנון, סוריה ויהודה ושומרון. אם נצרף את חוסר כשירותו של צבא היבשה, הרי שצה"ל לא יוכל לפתח מאמץ התקפי.

8. הקונספציה לא לקחה בחשבון שהעורף הישראלי יהפוך לזירה המרכזית במלחמה הבאה, בעוד שבצה"ל עסקו בשנים האחרונות במערכה שבין המלחמות, לא מצאו את הזמן להתכונן למלחמה עצמה. האיראנים הקימו בעשר השנים האחרונות עם בני בריתם מערך של 250 אלף טילים ורקטות גדולים וקטנים, שמכוונים אל מרכזי האוכלוסייה שלנו, בסיסי צה"ל ושדות תעופה ומטרות אסטרטגיות בקצב של בין 1,500-4,000 טילים ורקטות ביום.

ישראל לא בנתה יכולות לעצור טילים ורקטות אלה. בתוכנית תר"ש גדעון העורף הישראלי לא נלקח בחשבון, כתוצאה מאותה קונספציה האומרת שמלחמות גדולות בין מדינות עברו מהעולם.

תפיסה אומללה זו טופחת על פנינו. כשראש הממשלה בנימין נתניהו מדבר מעל כל במה על איום קיומי חמור מהאיום במלחמת יום הכיפורים והצורך להשקיע מיליארדים בהגנה ובהתקפה ולקדם ברית הגנה עם ארה"ב, כשהרמטכ"ל מדבר על עננים המקדירים את השמיים - האסימון נפל רק אחרי הירי האיראני על הנפט הסעודי. איפה היו אמ"ן, הפיקוד הבכיר, שרי הקבינט וועדת חוץ וביטחון בעשר השנים האחרונות?

האיום הקיומי החדש איננו כיבושה של מדינת ישראל, אלא ירי של אלפי טילים ורקטות על העורף שיגרמו הרס אדיר בתשתיות חשמל, מים, רכוש, מפעלים, מוסדות ממשל, מרכזי תרבות ואבידות כבידות. דבר שיגרמו לבריחת הצעירים וחוסר הגעת עולים. זה עלול להביא למצב של טראומה לאומית שלא ידענו כמותה.

[כך תפרידו בין המידע האישי לעסקי במכשירים חכמים בארגון](#)

9. בבנסיבות אלה המדינה והצבא צריכים להיכנס לפעולה מיידית כדי להכין את הצבא למלחמה. זאת על-ידי יישום תוכניתו של הרמטכ"ל כוכבי לרכז את כל המוחות הטכנולוגיים ולצאת לפרויקטים לאומיים שיוכלו לתת מענה לאיום הקיומי. צריך להרחיק את הנוהגים לזרות חול בעיני הציבור ועושים כל מאמץ שהאמת לא תיחשף לעיני כל, באומרם שצה"ל הוא הצבא החזק במזרח התיכון, ואין צורך בברית הגנה עם ארה"ב. בעידן שהפוליטיקאים עוסקים בעצמם ובהישרדותם ולא בגורלה של המדינה - זה מחייב את הציבור לצאת מאדישותו ולהגיד את דברו. אין לנו מדינה אחרת.

חייבים ברית הגנה עם ארה"ב

מדינת ישראל חייבת, ודחוף מאוד, הסכם הגנה עם ארה"ב. זאת כדי להקטין את הסיכון הנוכחי ולהרוויח זמן על מנת להכין את צה"ל למלחמה. צריך להכיר במציאות ולהפסיק את משחקי עשיית הרושם על הציבור באמצעות הצהרות נבובות כמו: "אנחנו המדינה החזקה במרחב", "צה"ל הוא הצבא החזק ביותר במזרח התיכון" ועוד קלישאות בסגנון הזה.